

חברות

שלושה טקסטים · שאלות לפי שלבי החשיבה · שלוש רמות

גבוהה

בינונית

קלה

"עשה לך רב, וקנה לך חבר"

(פרקי אבות, פרק א')

שם:	כיתה:	תאריך:

איך עובדים עם החוברת?

בחוברת שלושה טקסטים על חברות. כל טקסט ברמת קושי אחרת. אחרי כל טקסט יש מילון קטן ושאלות. בסוף החוברת יש תרגילי אוצר מילים, משימת כתיבה ודף רפלקציה.

שלוש רמות קושי

רמה	סוג הטקסט	שם הטקסט	עמודים
קלה	סיפור קצר	המקום הפנוי	3 ו-4
בינונית	סיפור אישי	ההודעה שלא שלחתי	5 ו-6
גבוהה	מאמר דעה	כמה חברים באמת צריך?	7 ו-8

שישה שלבי חשיבה (הטקסונומיה של בלום)

ליד כל שאלה יש תווית צבעונית. התווית אומרת איזה סוג חשיבה השאלה דורשת. מתחילים בשלב 1 ועולים בהדרגה.

שלב	שם	מה עושים?
1	זכירה	מוצאים מידע שכתוב בטקסט
2	הבנה	מסבירים במילים שלי
3	יישום	משתמשים במה שלמדתי במצב חדש
4	ניתוח	מפרקים, משווים ומוצאים קשרים
5	הערכה	מביעים דעה ומנמקים אותה
6	יצירה	יוצרים משהו חדש משלי

מילון קטן: מילים על חברות

מילה	פירוש
חֵבֶר / חֶבְרָה	אדם קרוב שאני אוהב/ת לבלות איתו
חֲבֵרוֹת	קשר קרוב וטוב בין אנשים
לְהִכָּר	לפגוש מישהו ולהתחיל לדעת מי הוא
אֲמוּן	תחושה שאפשר לסמוך על מישהו
נֶאֱמָנוּת	להישאר לצד מישהו גם כשקשה
לְתִמְךָ	לעזור למישהו ולחזק אותו
בְּדִידוּת	הרגשה של להיות לבד, בלי קשר לאחרים
לְהִשְׁתַּלֵּב	להיכנס לקבוצה ולהרגיש חלק ממנה

שלושה טיפים לקורא החכם

לפני הקריאה קראו את הכותרת ושערו: על מה יהיה הטקסט?
בזמן הקריאה סמנו מילים שלא הבנתם, ונסו להבין אותן מן ההקשר.
אחרי הקריאה ספרו לחבר/ה בשני משפטים מה קרה בטקסט.

לפני שמתחילים: מה זה בשבילכם "חבר טוב"? כתבו שלוש מילים או משפט אחד.

2 • הבנה

המקום הפנוי

- (1) עמית התחיל השנה את כיתה ז' בחטיבת ביניים חדשה. כל החברים שלו מבית הספר היסודי עברו לחטיבה אחרת. ביום הראשון הוא לא הכיר אף אחד.
- (2) בהפסקה כולם עמדו בקבוצות וצחקו. עמית ישב לבד על ספסל בחצר והעמיד פנים שהוא עסוק בטלפון. הוא הרגיש שכולם רואים שהוא לבד.
- (3) בשיעור מדעים המורה חילקה את הכיתה לזוגות. עמית קיבל לזוג את דניאל, תלמיד שעלה לארץ מארגנטינה לפני שנה. דניאל דיבר עברית לאט, ולפעמים חיפש מילים.
- (4) בהתחלה הם עבדו בשקט. פתאום עמית ראה שדניאל מצייר בשולי הדף שוער כדורגל. "אתה שוער?" שאל עמית. דניאל חייך: "כן! בארגנטינה שיחקתי בקבוצה."
- (5) למחרת, בהפסקה, דניאל ראה את עמית יושב לבד. הוא התיישב לידו והוציא כדור מהתיק. "בוא", אמר, "אני צריך משהו שיבעט אליי."
- (6) מאז הם נפגשים בכל הפסקה. עמית עוזר לדניאל עם מילים קשות בעברית, ודניאל מלמד את עמית לעצור כדורים. עמית הבין שלפעמים חבר חדש מחכה ממש במקום הפנוי לידך.

מילה מהטקסט	פירוש
חטיבת ביניים	בית ספר לכיתות ז'–ט'
העמיד פנים	עשה כאילו; הסתיר את מה שהרגיש
שולי הדף	החלק הריק בצדי הדף
פנוי	ריק, אף אחד לא יושב בו

למה עמית לא הכיר אף אחד ביום הראשון בחטיבה?

1 · זכירה

1

מאיזו ארץ עלה דניאל, ומתי?

1 · זכירה

2

סמנו ✓ ליד משפט נכון ו־x ליד משפט לא נכון.

1 · זכירה

3

משפט	x / ✓
א. עמית ודניאל עבדו יחד בשיעור מתמטיקה.	
ב. דניאל צייר בשולי הדף שוער כדורגל.	
ג. עמית הזמין את דניאל לשחק בהפסקה.	
ד. עמית עוזר לדניאל עם מילים בעברית.	

למה עמית העמיד פנים שהוא עסוק בטלפון? מה הוא הרגיש?

2 · הבנה

4

מה עזר לעמית ולדניאל להתחיל לדבר?

2 · הבנה

5

הסבירו במילים שלכם את המשפט: "לפעמים חבר חדש מחכה ממש במקום הפנוי לידך".

2 · הבנה

6

במה עמית ודניאל דומים, ובמה הם שונים? השלימו את הטבלה.

4 · ניתוח

7

במה הם דומים?	במה הם שונים?

תלמיד חדש הגיע לכיתה שלכם. כתבו שני דברים שתעשו כדי שירגיש שייך.

3 · יישום

8

ההודעה שלא שלחתי

- (1) קוראים לי נועה, ואני בכיתה ח'. מאז כיתה א' החברה הכי טובה שלי היא שירה. ישבנו יחד, הלכנו יחד הביתה וידענו זו על זו כמעט הכול.
- (2) השנה משהו השתנה. התחלתי לבלות עם קבוצת בנות מהכיתה המקבילה – בנות מצחיקות ופופולריות. הן צירפו אותי לקבוצת ההודעות שלהן, ואני הרגשתי שסוף־סוף רואים אותי. שירה, שאוהבת לקרוא ולצייר ולא מתעניינת באופנה, לא צורפה.
- (3) ערב אחד מישהי בקבוצה העלתה תמונה של שירה מהטיול השנתי, בלי ששירה ידעה, וכתבה עליה משפט מעליב. אחרי כמה שניות הגיעו עוד ועוד תגובות צוחקות. הלב שלי דפק. כתבתי "די, זה לא מצחיק", אבל לא לחצתי על "שלח". מחקתי את המילים ושתקתי.
- (4) למחרת שירה לא הגיעה לבית הספר. בערב שלחתי לה הודעה פרטית: "ראיתי מה שקרה. אני מצטערת שלא אמרתי כלום." היא ענתה רק אחרי שעה: "ציפיתי ממך ליותר." המשפט הזה כאב לי יותר מכל דבר אחר.
- (5) הבנתי שחברות אמיתיות היא לא רק לצחוק יחד, אלא גם לעמוד לצד החברה כשקשה. למחרת כתבתי בקבוצה: "התמונה הזאת פוגעת. אני יוצאת מהקבוצה." סיפרתי גם למחנכת מה קרה, כדי שהתמונה תימחק.
- (6) לא כל הבנות מהקבוצה דיברו איתי אחרי זה, וזה היה לא נעים. אבל שירה ואני חזרנו לשבת יחד. היום אני יודעת: עדיף חבר אחד שאפשר לסמוך עליו מאשר הרבה "חברים" שצוחקים על אחרים.

מילה מהטקסט	פירוש
הכיתה המקבילה	כיתה אחרת באותה שכבה
פופולרי	שהרבה אנשים אוהבים ורוצים להיות לידו
מעליב	פוגע ברגשות של מישהו
לעמוד לצד	לתמוך במישהו ולהגן עליו
מחנכת	המורה האחראית על הכיתה

מי היא שירה, ומה הקשר בינה לבין נועה?

1 · זכירה

1

למה נועה הרגישה ש"סוף־סוף רואים אותי"?

2 · הבנה

2

מה קרה בקבוצת ההודעות, ואיך נועה הגיבה בפעם הראשונה?

2 · הבנה

3

שירה כתבה: "ציפיתי ממך ליותר." מה היא הרגישה? למה?

2 · הבנה

4

השוו: מה נועה עשתה לפני ההודעה של שירה, ומה עשתה אחריה?

4 · ניתוח

5

אחרי ההודעה של שירה

לפני ההודעה של שירה

בפסקה 6 המילה "חברים" כתובה במירכאות. מה המירכאות מלמדות על דעתה של נועה?

4 · ניתוח

6

האם נועה עשתה נכון כשסיפרה למחנכת? נמקו את דעתכם.

5 · הערכה

7

ראיתם בקבוצה תמונה מעליבה של חבר. כתבו שתי דרכים לפעול.

3 · יישום

8

כמה חברים באמת צריך?

- (1) ברשתות החברתיות קל לאסוף מאות "חברים" ועוקבים. מספרים גדולים מופיעים ליד השם שלנו, ויש מי שמודדים בעזרתם עד כמה הם אהובים. אך האם כמות החברים מעידה על איכות החברות? לדעתי, התשובה שלילית: חבר אמיתי נמדד בנאמנות ובאמון, ולא במספרים.
- (2) כבר לפני יותר מאלפיים ושלוש מאות שנה טען הפילוסוף היווני אריסטו שיש שלושה סוגים של חברות: חברות של תועלת, חברות של הנאה וחברות של מידות טובות. שני הסוגים הראשונים נגמרים בדרך כלל כשהתועלת או ההנאה נגמרות. רק הסוג השלישי, שבו אוהבים את החבר בזכות מי שהוא, נשאר לאורך זמן.
- (3) גם במקורות שלנו יש עדות לחשיבות החברות. בתלמוד מסופר על חוני המעגל, שישן שבעים שנה. כשהתעורר, איש לא הכיר אותו ואיש לא האמין לו שהוא חוני. הוא הרגיש בודד כל כך, עד שביקש למות. מכאן נולד הביטוי "או חברותא או מיתותא" – או חברים, או מוות.
- (4) יש הטוענים כי בגיל ההתבגרות חשוב דווקא להכיר אנשים רבים, משום שכך לומדים להסתדר עם אנשים שונים ומגלים מי אנחנו. יש בטענה זו מן הצדק: היכרות עם אנשים מגוונים פותחת לנו עולם. ואולם, היכרות איננה חברות. אפשר להכיר מאה אנשים ולהרגיש בודדים, אם אין בהם אף אחד שאפשר להתקשר אליו באמצע הלילה.
- (5) לסיכום, במקום לרדוף אחרי מספרים, כדאי להשקיע בכמה קשרים עמוקים: להקשיב, לשמור סוד ולעמוד לצד החבר ברגעים קשים. חברות כזאת אינה נמדדת במספר, אלא ברגעים שבהם מישהו היה שם בשבילנו.

מילה מהטקסט	פירוש
מעידה על	מראה, מוכיחה
תועלת	רווח, משהו שמקבלים
מידות טובות	תכונות אופי טובות (כמו יושר ונדיבות)
עדות	הוכחה, סימן לכך שמהו נכון
ואולם	אבל (מילת ניגוד)
לרדוף אחרי	לנסות מאוד להשיג

מהי עמדת הכותב? העתיקו את המשפט מפסקה 1 שמביע אותה.

1 · זכירה

1

מהם שלושת סוגי החברות לפי אריסטו?

1 · זכירה

2

לפי אריסטו, למה רק הסוג השלישי של חברות נשאר לאורך זמן?

2 · הבנה

3

מה תפקיד הסיפור על חוני המעגל במאמר? איך הוא מחזק את עמדת הכותב?

4 · ניתוח

4

בפסקה 4: מהי טענת הנגד, ואיך הכותב מתמודד איתה?

4 · ניתוח

5

השלימו את הקשר הלוגי שכל מילת קישור מבטאת (ניגוד / סיבה / תוצאה / סיכום).

4 · ניתוח

6

הקשר הלוגי	פסקה	מילת הקישור
	1	אך
	3	עד ש...
	4	משום ש...
	4	ואולם
	5	לסיכום

האם אתם מסכימים עם הכותב? נמקו בעזרת שתי טענות.

5 · הערכה

7

כתבו פוסט קצר (4–5 משפטים) לקבוצת השכבה: "מה עושה חבר לחבר אמיתי?" שלבו לפחות שתי מילות קישור.

6 · יצירה

8

תרגילי אוצר מילים

1	1 • זכירה	התאימו בין המילה לפירוש. כתבו את האות המתאימה בעמודה הימנית.
אות	מילה	פירוש
	אמון	א. להיכנס לקבוצה ולהרגיש חלק ממנה
	בדידות	ב. משהו שמקבלים, רווח
	נאמנות	ג. תחושה שאפשר לסמוך על מישהו
	להשתלב	ד. לפגוע ברגשות של מישהו
	תועלת	ה. הרגשה של להיות לבד
	להעליב	ו. להישאר לצד מישהו גם כשקשה

2 2 • יישום השלימו את המשפטים במילים מן המחסן.

מחסן מילים: אמון להשתלב בדידות לתמוך נאמנות

- א. אחרי שהחבר שלי שמר על הסוד, יש לי בו _____ מלא.
 ב. תלמיד חדש צריך זמן כדי _____ בכיתה.
 ג. כשעמית ישב לבד בהפסקה, הוא הרגיש _____.
 ד. כשחברה שלי נכשלה במבחן, באתי _____ בה.
 ה. _____ היא להישאר לצד חבר גם כשקשה.

3 2 • הבנה משפחת המילים של השורש ח־ב־ר: השלימו את המילה המתאימה.

מילים: מחברת חיבור להתחבר חבורה חברות

- א. כתבתי את התשובות ב_____.
 ב. בשיעור חשבון תרגלנו תרגילי _____.
 ג. לפעמים קשה לי _____ לאנשים חדשים.
 ד. ה _____ שלנו נפגשת בכל שבת בפארק.
 ה. ה _____ ביני לבין שירה התחילה בכיתה א'.

4 3 • יישום כתבו משפט משלכם עם שתי מילים מהמילון הקטן.

משימת כתיבה

מכתב לחבר/ה מבית הספר היסודי

6 · יצירה

כתבו מכתב (8–10 שורות) לחבר או לחברה מבית הספר היסודי שלומדים היום בחטיבה אחרת. ספרו על חוויה של חברות בחטיבה: חבר חדש שהכרתם, ריב והשלמה, או רגע שבו מישהו עמד לצדכם.

✓	מה צריך להיות במכתב?
	פנייה ופתיחה (למשל: "שלום ל...")
	תיאור החוויה: מה קרה, מתי ואיפה
	מה למדתי מהחוויה על חברות
	שתי מילים מהמילון הקטן ושתי מילות קישור
	סיום וחתימה

רפלקציה: מה למדתי?

סמנו ✓ במקום המתאים.

עוד קשה לי	די קל לי	קל לי	
			למצוא מידע בטקסט (זכירה)
			להסביר במילים שלי (הבנה)
			להשוות ולמצוא קשרים (ניתוח)
			להביע דעה ולנמק (הערכה)
			לכתוב טקסט משלי (יצירה)

איזה טקסט היה הכי קרוב אליכם? למה?

5 · הערכה

?

מה למדתי על חברות מהחוברת? כתבו משפט אחד.

2 · הבנה

?

דבר אחד שאני רוצה לעשות השבוע בשביל חבר או חברה:

3 · יישום

?

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ השלמתי את החוברת!

